

Állásfoglalás az örökbefogadott gyermekek egészségügyi adatainak nyilvántartásáról

Egy megyei kórház főigazgatója az Adatvédelmi Biztos Irodájához címzett beadványában állásfoglalást kért abban a kérdésben, hogy az örökbefogadással érintett gyermekek személyes és különleges adatai a személyazonosító adatok megváltozását követően az egészségügyi szolgáltatók nyilvántartásában hogyan tárolhatók, illetve az egészségügyi ellátáshoz szükséges korábbi gyógykezelési adatok, anamnézisek mennyiben hozzáférhetők a későbbi kezelések során.

Az örökbefogadást megelőzően a gyermek születésével, esetleges gyógykezelésével kapcsolatban a gyermek eredeti nevén, a vérszerinti édesanya megjelölésével és eredeti TAJ számmal (Társadalombiztosítási Azonosító Jel) szerepel az egészségügyi szolgáltató nyilvántartásában.

Örökbefogadás esetén az örökbe fogadó szülőnek igényelnie kell az "új" személy számára új TAJ számot. Az örökbe fogadott gyermek léte és egyéb adatainak igazolására alkalmas okirat a születési anyakönyvi kivonat. Az örökbe fogadott gyermeket az anyakönyvvezető olyan módon anyakönyvezi, hogy az örökbe fogadó szülőket vér szerinti szülőként vezeti be az anyakönyvbe, de az anyakönyvi kivonat nem tartalmaz az örökbe fogadás tényére utaló adatot.

A gyermek egészséghez való alkotmányos joga adott esetben olyan érdek, ami az egészségügyi szolgáltatónál a korábbi kezelési vagy egészségi állapottal összefüggő adatokhoz való hozzáférést valamilyen módon mégis indokolhatja. A helyzetet "súlyosbító" tényező, hogy az egészségügyi nyilvántartásokban történő adatmódosítást olyan módon kell elvégezni, hogy a módosított adat továbbra is olvasható maradjon.

A vizsgálat során megkerestem az egészségügyi minisztert, valamint az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi minisztert. A szaktárcák vezetői válaszukban egyetértettek azzal, hogy a jelenlegi jogi környezet nem teszi lehetővé az "átjárást" az örökbefogadás előtt és azt követően történt egészségügyi ellátások dokumentációi között, holott a gyermek érdeke ezt nyilvánvalóan megkívánja.

Dr. Göncz Kinga miniszter asszony emellett kiemelte, hogy az örökbefogadó szülők egy része - tartva a társadalmi megítélés hátrányaitól - még mindig titkolja, hogy gyermeke örökbefogadott annak ellenére, hogy az örökbefogadást megelőző tanácsadáson egyértelműen arra készíti fel az örökbefogadókat, hogy az örökbefogadás tényének eltitkolása súlyos és káros következményekkel járhat. Ezért - véleményem szerint - nem feltétlenül lenne helyes az örökbefogadó szülőkre "bízni" a gyermek régi egészségügyi adatainak "megőrzését".

Hangsúlyozom azt a tényt, hogy az örökbefogadás titkossága (titkos örökbefogadás esetén) a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény értelmében a vér szerinti és az örökbefogadó szülők közötti viszonyt jellemzi, vagyis elvileg csak azt zárja ki, hogy a szülők egymás adatait megismerjék, illetve a vér szerinti szülők az örökbefogadás tényéről értesítést kapjanak, az erről hozott határozatot megismerjék, ellene jogorvoslattal éljenek.

Örökbefogadás esetén a gyermek örökbefogadás előtti személyes adatai az örökbefogadást engedélyező gyámhivatal és a gyermek születési helye szerint illetékes anyakönyvvezető előtt ismertek.

Az örökbefogadás előtt történt, a gyermek kezelésével, egészségügyi ellátásával kapcsolatos összesített információk az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) kezelésében megtalálhatóak.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 24. § (2) alapján az egészségügyi dokumentációval az egészségügyi szolgáltató, az abban szereplő adattal a beteg rendelkezik.

A 24. § (4) szerint a beteg jogosult az általa pontatlannak vagy hiányosnak vélt - rá vonatkozó - egészségügyi dokumentáció kiegészítését, kijavítását kezdeményezni, amelyet a kezelőorvos, illetve más adatkezelő a dokumentációra saját szakmai véleményének feltüntetésével jegyez rá. A hibás egészségügyi adatot az adatfelvételt követően törölni nem lehet, azt úgy kell kijavítani, hogy az eredetileg felvett adat megállapítható legyen.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 46. §-a alapján az örökbefogadást engedélyező határozat rendelkező részének tartalmaznia kell többek között a gyermek örökbefogadás előtti nevét, a gyermek örökbefogadása utáni névviselésével kapcsolatos döntést, a gyermek születésének újra anyakönyvezéséhez szükséges adatokat, a gyermek származási helyére vonatkozó adatokat, a vér szerinti szülőként történő bejegyzésre vonatkozó rendelkezést, az anyakönyvvezető megkeresését a gyermek újbóli anyakönyvezésének elrendelése érdekében. A 14. § alapján ezen kívül tartalmaznia kell a határozatba foglalt döntés végrehajtásában, teljesítésében érdekelt szerv megkeresését is.

A gyermek egészséghez való alkotmányos joga érdekében adatvédelmi szempontból elfogadható megoldásnak tartom, ha - a vonatkozó jogi szabályozás módosításával, kiegészítésével - a gyámhatóság, mint a régi és új személyazonosító adatok jogszerű kezelője - kapna megbízást arra, hogy az OEP nyilvántartásából a gyermek régi személyazonosító adataihoz rendelt egészségügyi szolgáltatásokat elvégzett egészségügyi szolgáltatókat megkeresi és határozatában felszólítja őket az egészségügyi dokumentációban szereplő régi személyazonosító adatok törlésére és egyidejűleg azok új személyazonosító adatokkal való módosítására, helyettesítésére.

Ehhez természetesen az is szükséges, hogy ekkor már rendelkezésre álljon az egészségügyben azonosító kódként használt új TAJ szám is.

Ezzel a megoldással az örökbefogadott gyermekek esetében sem az egészségügyi adatok adatbiztonságához, sem a gyermek személyes adatai védelméhez való jog nem sérülne. ugyanakkor a megfelelő egészségügyi ellátáshoz, kezeléshez való jog biztosítva lenne.

Az örökbefogadást engedélyező gyámhatóság ezzel többletterhet kapna, valamint a szükséges jogi szabályozás módosításának előkészítése a jogalkotóra hárul.

Mindamellet az örökbefogadott gyermek érdekeire és az örökbefogadások viszonylag csekély számára tekintettel a fenti, kompromisszumos megoldás bevezetését elengedhetetlennek tartom.

A fentiek alapján a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 25. § (1) bekezdésében foglalt jogkörömmel élve javaslom, hogy az illetékes tárcák (Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, illetve Egészségügyi Minisztérium) gondoskodjanak az adatkezelésre vonatkozó jogszabályok módosításáról.

Budapest, 2005. október 25.

Dr. Péterfalvi Attila